

Cauza C-12/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

6 ianuarie 2022

Instanța de trimitere:

Okresný súd Prešov (Slovacia)

Data deciziei de trimitere:

13 decembrie 2021

Reclamant:

UR

Pârâtă:

365.bank a. s.

Obiectul litigiului principal

Credit de consum – Protecția consumatorilor – Directiva 2008/48/CE – Directiva 93/13/CEE – Cerințele contractului de credit de consum – Durata contractului de credit de consum – Prescripția dreptului la acțiune în restituire pentru îmbogățirea fără justă cauză a furnizorului în detrimentul consumatorului – Principiul efectivității și data de la care începe să curgă termenul de prescripție

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

Detaliile menționate în contractul de credit de consum încheiat la 21 decembrie 2016, redate în cuprinsul prezentei ordonanțe, corespund unei specificări clare și concise a tipului de credit, potrivit cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2008/48/CE?

Detaliile menționate în contractul de credit de consum încheiat la 21 decembrie 2016, redate în cuprinsul prezentei ordonanțe, corespund unei specificări clare și concise a duratei contractului de credit, potrivit cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2008/48/CE?

Detaliile menționate în contractul de credit de consum încheiat la 21 decembrie 2016, redate în cuprinsul prezentei ordonanțe, corespund unei specificări clare și concise a tipului de credit, potrivit cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48/CE și

- **contractul de credit de consum trebuie să cuprindă formula matematică de calcul al dobânzii anuale efective (denumită în continuare și „DAE”), cu variabilele substituite, precum și calculul în sine,**
- **este suficient ca variabilele necesare pentru calculul DAE să fie conținute în contractul de credit de consum sau acestea trebuie menționate încă o dată, indicându-se în mod clar că este vorba despre ipoteze pentru calculul DAE?**

Directiva 93/13/CEE poate fi interpretată în sensul că impune ca legislația sau practica națională să oblige o instanță să considere abuzivă o clauză contractuală inclusiv după încetarea relației contractuale, ca în cazul de față?

Directiva 93/13/CEE în întregime și, în special, al cincilea considerent al acesteia (în general, consumatorii nu cunosc normele de drept care, în alte state membre, reglementează contractele pentru vânzarea de bunuri sau de servicii; această necunoaștere îi poate descuraja să încheie tranzacții directe pentru achiziționarea de bunuri sau de servicii în alt stat membru) se opun unei practici judiciare care, în cazul unei pretese lipse a unui element obligatoriu al contractului de credit de consum, presupune ca această împrejurare să fie cunoscută de către consumator din momentul semnării contractului de credit, în special în cazul în care consumatorul a confirmat în mod distinct că a luat cunoștință de contractul de credit prin semnarea altor documente conexe legate de credit (de exemplu, formularul „Informații standard privind creditul de consum”, lista documentelor primite etc.)?

Este contrar principiului protecției consumatorilor și principiului efectivității ca legislația națională să prevadă pentru introducerea de acțiuni în restituire pentru îmbogățirea fără justă cauză a furnizorului în detrimentul consumatorului un termen de prescripție subiectiv, dar și unul obiectiv, bazat pe un criteriu neutru (producerea îmbogățirii fără justă cauză), astfel încât stabilirea momentului de la care începe să curgă termenul de prescripție să nu fie lăsat exclusiv la latitudinea consumatorului și astfel încât furnizorul să nu aibă posibilitatea reală de a se apăra prin invocarea prescripției?

Principiul protecției consumatorilor și principiul efectivității sunt respectate în cazul în care orice lipsă în contractul de credit de consum pregătit de

furnizor este considerată în mod necondiționat o consecință a unui act intenționat al furnizorului?

Principiul efectivității menționat în hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene citate în continuare trebuie înțeles în sensul că termenul de prescripție în cazul îmbogățirii fără justă cauză obținute printr-un credit scutit de dobânzi și de costuri ca urmare a unei lacune trebuie să înceapă să curgă abia din momentul pronunțării de către instanță a unei hotărâri cu privire la această lacună (de exemplu prin constatarea faptului că creditul este scutit de dobânzi și de costuri)?

Din ce moment principiul efectivității, astfel cum este aplicat în hotărârile Curții de Justiție citate în continuare necesită începerea curgerii termenului de prescripție?

Dispozițiile dreptului Uniunii invocate și jurisprudența Curții de Justiție

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului: în special articolul 10 alineatul (2)

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii: în special articolul 3

Hotărârea Curții de Justiție în cauza C-485/19 (punctul 1 din dispozitiv)

Hotărârea Curții de Justiție în cauzele conexe C-224/19 și 259/19 (punctul 4 din dispozitiv)

Hotărârea Curții de Justiție în cauzele conexe C-776/19 și C-782/19 (punctul 1 din dispozitiv)

Dispozițiile dreptului intern invocate

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotřebitel'ských úveroch (legea nr. 129/2010 privind creditele de consum)

Articolul 9 alineatul 2 – Pe lângă elementele generale prevăzute de Codul civil, contractul de credit de consum trebuie să cuprindă următoarele elemente:

- a) tipul creditului de consum,
- f) durata contractului de credit de consum și data finală de rambursare a creditului (de la 1 mai 2018 – durata contractului de credit de consum),
- k) dobânda anuală efectivă și suma totală pe care consumatorul este ținut să o plătească, calculate pe baza datelor în vigoare la momentul încheierii contractului

de credit de consum; trebuie menționate toate ipotezele folosite pentru calculul dobânzii anuale efective.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (Codul civil nr. 40/1964), articolul 107:

(1) Dreptul la restituire pentru motivul îmbogățirii fără justă cauză se prescrie în termen de doi ani de la data la care persoana interesată ia cunoștință de îmbogățirea fără justă cauză și descoperă cine s-a îmbogățit în detrimentul său. (Observația instanței – este vorba despre termenul de prescripție subiectiv)

(2) Dreptul la restituire pentru motivul îmbogățirii fără justă cauză se prescrie în termen de cel mult trei ani, respectiv în termen de zece ani în cazul îmbogățirii fără justă cauză intenționate, începând din ziua în care a avut loc îmbogățirea fără justă cauză. (Observația instanței – este vorba despre termenul de prescripție obiectiv)

Prezentarea pe scurt a stării de fapt și a procedurii

- 1 La 21 decembrie 2016, reclamantul a încheiat cu pârâta un contract de credit de consum, pe baza căruia i-a fost acordat un credit în valoare de 5000 EUR, rambursabil în 96 de rate lunare în valoare de 83,89 EUR fiecare, cu data finală de rambursare 25 decembrie 2024.
- 2 În contractul dintre reclamant și pârâtă, la punctul 2.2 intitulat „Parametrii de bază ai creditului” s-a arătat că este vorba despre un credit specific, destinat refinanțării. La același punct au fost indicate valoarea creditului acordat, numărul de rate lunare ale creditului, data finală de rambursare a creditului, valoarea ratei lunare, valoarea ultimei rate lunare, rata fixă de dobândă, DAE a băncii, DAE medie pe piață exprimată ca procent, comisionul pentru acordarea creditului, valoarea maximă admisă a comisionului, suma totală pe care împrumutatul este ținut să o plătească, scadența primei rate lunare și scadența fiecărei rate lunare următoare.
- 3 În contractul de credit s-a arătat că acesta este un contract încheiat pe durată determinată, până la rambursarea tuturor obligațiilor împrumutatului față de pârâtă, așa cum decurg din contractul de credit. În cazul rambursării creditului în conformitate cu contractul de credit, contractul încetează la data stabilită ca data finală de rambursare a creditului. La punctul 2.4 din contract se află și calendarul de rambursare, care stabilește valoarea fiecărei rate cu repartizare între capital și dobânzi, prima rată fiind scadentă la 25 ianuarie 2017, iar ultima rată la 25 decembrie 2024.
- 4 În ceea ce privește ipotezele folosite pentru calcularea DAE, contractul, în afară de datele deja menționate, conține următoarea dispoziție – DAE a fost calculată pe baza ipotezei că împrumutatului îi va fi acordat creditul la valoarea stabilită o singură dată, la momentul încheierii contractului de credit. Contractul de credit urmează să rămână valabil pe perioada convenită, iar împrumutatul și banca își

vor îndeplini obligațiile în condițiile și la termenele convenite în contractul de credit. Pentru calcularea DAE au fost utilizate costurile totale ale creditorului legate de contractul de credit, cu excepția taxelor suportate de consumator pentru neîndeplinirea oricăreia dintre obligațiile prevăzute în contractul de credit.

- 5 Relația contractuală dintre părțile la litigiu a durat până la momentul rambursării voluntare de către reclamant a întregului sold al creditului în valoare de 5715,08 EUR la 16 februarie 2018.
- 6 În acțiunea formulată în fața Okresný súd Prešov [Tribunalul Districtual din Prešov, Slovacia] la 16 septembrie 2021 reclamantul solicită instanței să constate că creditul este scutit de dobânzi și de costuri și că pârâta trebuie să restituie suma reprezentând îmbogățirea fără justă cauză în valoare de 715,08 EUR, iar clauzele contractuale sunt abuzive.

Argumentele esențiale ale părților din litigiu principal

- 7 **Reclamantul** susține că contractul de credit nu conține elementele impuse de legea nr. 129/2010 privind creditele de consum și de Directiva 2008/48. Reclamantul consideră că contractul nu definește suficient următoarele elemente:
 - tipul creditului;
 - durata contractului de credit;
 - ipotezele folosite pentru calcularea dobânzii anuale efective sunt insuficient indicate.
- 8 Reclamantul arată că legea slovacă privind creditele de consum, spre deosebire de directivă, impune indicarea nu doar a datei finale de rambursare a creditului, ci și a duratei contractului. Articolul 10 alineatul (2) litera (c) din directivă trebuie interpretat în sensul că durata contractului trebuie stabilită printr-un interval de la – până la. Reclamantul face referire la hotărârea Krajský súd v Prešove (Curtea Regională din Prešov, Slovacia), în cauza nr. 19Co/76/2019, care, în ceea ce privește durata contractului, *impune să se stabilească în mod precis dacă contractul a fost încheiat pe perioadă nedeterminată sau pe perioadă determinată, iar în cazul unei perioade determinate, va trebui indicată durata exactă a contractului. De asemenea, instanța menționată consideră necesar ca informația privind durata contractului să fie cuprinsă în mod direct în contractul în sine cu consumatorul, adică în documentul semnat de consumator. Instanța menționată subliniază că legea slovacă privind creditele de consum stabilește o distincție între durata contractului și data finală de rambursare a creditului de consum, prin urmare contractul trebuie să cuprindă ambele informații.*
- 9 Reclamantul invocă și hotărârea Krajský súd v Prešove (Curtea Regională din Prešov), potrivit căreia, la indicarea DAE, nu este suficientă menționarea valorii în sine a DAE, ci trebuie furnizate și toate ipotezele folosite pentru calcularea

acesteia. Aceste ipoteze sunt: valoarea creditului, valoarea ratei[,] frecvența ratelor, numărul ratelor, valoarea dobânzii și valoarea totală a comisioanelor. Potrivit jurisprudenței slovace, pentru a respecta cerința de furnizare a ipotezelor folosite pentru calcularea DAE, nu este suficientă valoarea în sine a acesteia, ci în contract va trebui inclus și **calculul matematic** pe baza căruia creditorul a stabilit valoarea DAE.

- 10 Potrivit afirmațiilor reclamantului, indicarea **tipului** creditului de consum este impusă atât de directivă, cât și de legea slovacă privind creditele de consum.
- 11 În opinia reclamantului, în lipsa elementelor obligatorii, creditul este scutit de dobânzi și de costuri, iar termenul de prescripție începe să curgă de la momentul pronunțării de către instanță a unei hotărâri prin care se constată faptul că creditul este scutit de dobânzi și de costuri.
- 12 În opinia **pârâtei**, toate elementele contractului a căror lipsă o impută reclamantul sunt menționate și în formularele „Informații standard privind creditul de consum”, în care:
 - punctul 2 litera a) prevede următoarele: tipul creditului de consum – credit specific, destinat refinanțării.
 - punctul 2 litera d) prevede următoarele: durata contractului de credit – contractul de credit este încheiat pe durată determinată, până la rambursarea tuturor obligațiilor față de bancă, așa cum decurg din contractul de credit. În cazul unei rambursări corecte, durata contractului de credit este de 96 de luni, iar data finală estimată de rambursare a creditului depinde de scadența primei rate și corespunde rambursării celei de-a 96-a rate lunare.
 - punctul 3 litera b) prevede următoarele: dobânda anuală efectivă – DAE este calculată pe baza următoarelor date: valoarea creditului de consum, valoarea ratei fixe lunare, numărul total de rate fixe, nivelul ratei dobânzii, iar apoi se citează ceea ce conține în mod expres contractul.
- 13 Prin urmare, pârâta are convingerea că a respectat atât cerințele directivei, cât și pe cele ale legii slovace privind creditele de consum. În opinia pârâtei, acțiunea prin care se solicită constatarea faptului că creditul este scutit de dobânzi și de costuri, restituirea sumei reprezentând îmbogățirea fără justă cauză și constatarea caracterului abuziv al clauzei contractuale a fost introdusă după trei ani de la rambursarea creditului și, astfel, are un caracter evident speculativ.
- 14 Pârâta mai subliniază faptul că reclamantul a primit formularul „Informații standard privind creditul de consum” la 16 decembrie 2016, cu 5 zile înainte de încheierea contractului de credit, prin urmare reclamantul a avut suficient de mult timp pentru ca, în cazul în care anumite elemente nu ar fi fost clare pentru el, să ia măsurile necesare pentru a le clarifica înainte de semnarea contractului.

- 15 Pârâta invocă Hotărârea Curții în cauza C-290/19, potrivit căreia, în cazul în care creditorul menționează în contractul de credit valoarea exactă a DAE, atunci și-a îndeplinit obligația de informare față de consumator.
- 16 Pârâta invocă și prescripția în temeiul articolului 107 alineatele (1) și (2) din Codul civil. Chiar dacă termenul de prescripție ar începe să curgă de la data rambursării întregului sold al creditului, acțiunea în restituire pentru îmbogățirea fără justă cauză ar fi prescrisă la momentul introducerii acțiunii în fața instanței.
- 17 În opinia pârâtei, din Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauzele C-698/18, C-699/18, C-224/19 și C-259/19 rezultă că:
 - a) stabilirea pentru consumatori a unor termene rezonabile de introducere a acțiunilor sub sancțiunea decăderii în vederea asigurării securității juridice este compatibilă cu dreptul Uniunii Europene. Acest lucru este valabil și pentru principiul care permite invocarea excepției prescripției în raport cu acțiunile formulate de consumatori inclusiv în cazul acțiunilor prin care se urmărește invocarea efectelor restitutorii legate de stabilirea faptului că creditul este scutit de dobânzi și de costuri.
 - b) dacă termenul de prescripție de trei ani este stabilit prin lege și cunoscut în prealabil, acesta reprezintă un mijloc suficient care permite consumatorului interesat să pregătească și să formuleze o cale de atac efectivă. Prin urmare, durata termenului de prescripție nu este în sine incompatibilă cu principiul efectivității.
- 18 Atât reclamantul, cât și unele instanțe slovace au interpretat Hotărârea Curții de Justiție C-485/19 în sensul că Curtea „a menținut în vigoare” doar termenul de prescripție obiectiv de 10 ani.

Motivarea cererii [de decizie preliminară]

- 19 În opinia instanței de trimitere, legea slovacă privind creditele de consum nu a transpus în mod corect directiva în ceea ce privește durata contractului și a obligat furnizorul să prezinte un element suplimentar la momentul încheierii contractului în litigiu, ceea ce rezultă din compararea citatului din directivă cu citatul din legea slovacă privind creditele de consum.
- 20 Relația contractuală dintre părți s-a încheiat deja și, din acest motiv, nu mai poate fi invocat caracterul abuziv al unei clauze contractuale.
- 21 Instanța națională trebuie să abordeze și temeinicia termenului de prescripție. Potrivit acestei instanțe, este contrară principiului efectivității situația în care termenul de prescripție a dreptului la acțiune în restituire pentru îmbogățirea fără justă cauză – în restituirea prestației furnizate în temeiul unei clauze contractuale abuzive – începe să curgă înainte de pronunțarea de către o instanță a unei hotărâri privind respectiva clauză contractuală abuzivă.

- 22 Pe de altă parte, instanța are îndoieli dacă trebuie să se ajungă la aceeași concluzie și în situația în care contractul nu conține un element prevăzut de lege (a cărui lipsă conduce la concluzia că creditul este scutit de dobânzi și de costuri) sau îl indică în mod incorect.
- 23 Instanța consideră că consumatorul poate lua cunoștință de producerea îmbogățirii fără justă cauză doar în legătură cu un moment obiectiv concret. Nu poate fi suficientă simpla afirmație a consumatorului că a aflat de îmbogățirea fără justă cauză la o anumită dată de la un terț (de exemplu de la o asociație civică care îi eliberează o adeverință privind descoperirea îmbogățirii fără justă cauză în decurs de 2 ani de la introducerea acțiunii).
- 24 În opinia instanței de trimitere, în ceea ce privește începerea curgerii termenului de prescripție, în cazul unei cereri de plată în temeiul unei îmbogățiri fără justă cauză nu există o diferență între o cerere rezultată dintr-un raport de consum și o cerere rezultată din alte raporturi juridice, sub rezerva că, în cazul altor raporturi decât cele de consum, normele naționale nu prevăd că termenul de prescripție începe să curgă abia din momentul în care o instanță stabilește temeiul juridic al acestor cereri.
- 25 Instanța de trimitere nu este de acord cu argumentația juridică a reclamantului și este de acord cu argumentația juridică a pârâtei, însă din perspectiva jurisprudenței Krajský súd v Prešove (Curtea Regională din Prešov) (ca instanță de apel) a hotărât să solicite interpretarea Directivelor 2008/48/CE și 93/13/CEE și a hotărârilor Curții de Justiție. Interpretarea acestor directive și a jurisprudenței menționate este necesară pentru soluționarea cauzei pe fond.
- 26 Având în vedere cele de mai sus, instanța de trimitere adresează Curții întrebările preliminare cuprinse în dispozitiv.